

Apostolien teot 9

Apt. 7:16-8:1

Viime kerralla tässä Alusta alkaen –ohjelmassa pääsimme Apostolien tekojen kuudennen luvun jakeeseen 15, eli hyvin jännittävään paikkaan. Stefanos –diakoni on raahattu Suuren neuvoston eteen kuulusteltavaksi. Väärät todistajat ovat esittäneet lausuntonsa. Kaikki paikalla olijat kiinnittivät katseensa Stefanokseen, ”ja hänen kasvonsa olivat heistä niin kuin enkelin kasvot”.

”Isät ja veljet”

Todistajien kuulemisen jälkeen alettiin kuulla syytettyä:

Ylipappi kysyi: "Pitääkö syytös paikkansa?" Stefanos vastasi:

"Veljet, kansamme isät, kuulkaa minua. Kirkkauden Jumala ilmestyi isällemme Abrahamille, kun hän oli Mesopotamiassa eikä vielä ollut asettunut Harraniin. Jumala sanoi hänelle: 'Lähde maastasi ja sukusi parista ja mene maahan, jonka minä sinulle osoitan.' Silloin hän lähti kaldealaisten maasta ja asettui Harraniin, ja hänen isänsä kuoltua Jumala siirsi hänet tähän maahan, jossa te nyt asutte. Jumala ei antanut siitä Abrahamille jalanleveyden vertaa, mutta lupasi, että hän antaa sen omaksi hänelle ja hänen jälkeläisilleen - vaikka Abrahamilla ei ollut lapsia. Jumala sanoi: 'Sinun jälkeläisesi tulevat elämään muukalaisina vieraassa maassa, ja heitä pidetään orjuudessa ja sorrettaan neljäsataa vuotta. Mutta minä' - niin sanoi Jumala - 'tuomitsen sen kansan, joka orjuuttaa heitä. Sen jälkeen he lähtevät sieltä ja palvelevat minua tässä paikassa.' Jumala teki Abrahamin kanssa liiton, jonka merkinä on ympärileikkaus. Abrahamille syntyi Iisak, ja Abraham ympärileikkasi hänet kahdeksantena päivänä, samoin Iisak Jaakobin ja Jaakob kansamme kaksitoista kantaisää (Apt. 7:1-8)

Stefanoksen pitkä puhe kertoo Israelin kansan historian merkittävimpiä vaihteita, alkaen hamasta Abrahamista. Huomio kiintyy siihen, että Stefanos puhuttelee kuulijoitaan ”veljiksi” ja ”kansamme isiksi”. Puheessa esiintyy ilmaus ”kansamme kantaisät” ja ”isämme Abraham”. Kaikella tällä Stefanos halusi pohjustaa sitä, että hänkin on israelilainen. Tarkoituksena on sanoa, että se Jeesus, josta Stefanos oli saarnannut, on Jumalan Israelin kansalle lähettämä Vapahtaja, johon Vanhassa testamentissa kerrotut tapahtumat olivat suuntautuneet.

Joosef vertauksena Kristuksesta

"Kantaisämme kadehtivat Joosefia ja myivät hänet Egyptiin. Mutta Jumala oli hänen kanssaan ja pelasti hänet kaikista ahdingoista. Jumala antoi hänelle viisautta, niin että farao, Egyptin kuningas, mieltäytyi häneen ja uskoi hänen hallintaansa koko Egyptin maan ja oman taloutensa. Sitten tuli koko Egyptiin ja Kanaanin nälänhätä, vaikea ahdingon aika, eivätkä isämme saaneet mistään ravintoa. Mutta Jaakob kuuli, että Egyptissä oli viljaa, ja lähetti isämme sinne. Ensimmäistä käyntiä seurasi toinen, ja silloin Joosef ilmaisi itsensä veljilleen ja farao sai tietää hänen suvustaan. Joosef

lähetti sanan isälleen Jaakobille ja kutsui luokseen hänet ja koko sukunsa, seitsemänkymmentäviisi henkeä. Niin Jaakob meni Egyptiin. Siellä hän kuoli, samoin kantaisämme, ja heidät vietiin Sikemiin ja pantiin hautaan, jonka Abraham oli hopealla ostanut Sikemistä Hamorin pojilta (Apt. 7:9-16)

Miksi Stefanos kertoi puheessaan näin pitkästi Joosefista? Ilmeisesti siksi, että Joosef oli eräänlainen ennakoiva vertauskuva Jeesuksesta. Joosefiakin vihattiin ja sorrettiin ja hänen veljensä möivät hänet orjaksi. Mutta Jumala nosti hänen alennukseksi ja teki hänestä Egyptin käskynhaltijan, jonka avulla hän sai pelastettua paljon juutalaisia nälänhädästä. Tämä onnistui, koska Jumala oli Joosefin kanssa. Vastaavalla tavalla Jumala oli Jeesuksen kanssa, korotti hänet ja teki hänestä pelastajan.

Mooses vertauksena Kristuksesta

Stefanoksen puhe vaan jatkuu:

"Yhä lähemmäs tuli se aika, jolloin Jumala oli täyttävä Abrahamille antamansa lupauksen. Israelin kansa kasvoi kasvamisestaan Egyptissä, kunnes siellä nousi valtaan uusi kuningas, joka ei tiennyt mitään Joosefista. Hän juonitteli kansaamme vastaan, sortoi isiämme ja pakotti heidät jättämään vastasyntyneet lapsensa heitteille, etteivät ne jäisi eloon. Tuohon aikaan syntyi Mooses, ja hän oli Jumalalle mieleinen. Kolme kuukautta häntä hoidettiin kotona, ja sitten hänet jätettiin heitteille. Mutta faraon tytär pelasti hänet ja hoiti häntä omana poikanaan. Mooses sai parhaan egyptiläisen kasvatuksen ja osoitti kykynsä sekä sanoissa että teoissa (Apt. 7:17-22).

Hieman vastaavalla tavalla kuin Joosef, myös Mooses on ennakoiva vertauskuva Jeesuksesta. Mooseksenkin tapauksessa hänen kärsimänsä vääritys ja väkivalta valmisti hänestä Jumalan tahtoman pelastajan Israelin kansalle.

"Kun Mooses oli tullut neljänkymmenen vuoden ikään, hänessä heräsi halu mennä katsomaan israelilaisia, heimoveljiään. Nähdessään, miten julmasti yhtä heistä kohdeltiin, hän riensi apuun ja kosti pahoinpidellyn puolesta lyömällä egyptiläisen hengiltä. Hän luuli veljiensä ymmärtävän, että Jumala oli valinnut hänet heidän pelastajakseen, mutta he eivät ymmärtäneet. Seuraavana päivänä hän tuli paikalle juuri kun kaksi heistä tappeli keskenään, ja hän yritti saada sovinnon aikaan. Hän sanoi: 'Miehet, teidän olette veljiä! Miksi te käytte toistenne kimppuun?' Mutta se mies, joka oli tappelun aloittanut, työnsi Mooseksen syrjään ja sanoi: 'Kuka sinut on pannut meidän päälliköksi ja tuomariksi? Aiotko tappaa minutkin, niin kuin eilen tapoit sen egyptiläisen?' Tämän kuultuaan Mooses pakeni. Hän eli sitten muukalaisena Midianin maassa, ja hänelle syntyi siellä kaksi poikaa (Apt. 7:23-29)

Moosesta vastustettiin ja hänelle sanottiin päin naamaa: "Kuka sinut on pannut meidän päälliköksi ja tuomariksi?" Vastaus kuuluu tietenkin: "Jumala!" Aivan vastaavaa kysyttiin Jeesukselta, ja vastauskin on sama.

"Kun oli kulunut neljäkymmentä vuotta, autiomaassa lähellä Siinainvuorta hänelle ilmestyi enkeli tulenliekissä, joka nousi orjantappurapensaasta. Mooses hämmästyi tätä näkyä ja meni lähemmäs katsoakseen tarkemmin, mutta silloin hän kuuli Herran äänen: 'Minä olen sinun isiesi Jumala, Abrahamin, Iisakin ja Jaakobin Jumala.' Mooses alkoi vapista eikä rohjennut katsoa. Mutta Herra sanoi hänelle: 'Riisu kengät jalastasi, sillä paikka, jossa seisot, on pyhää maata. Minä olen nähnyt, miten kansaani sorretaan Egyptissä, ja kuullut, miten se huokaa. Nyt olen astunut alas vapauttaakseni kansani. Tule, minä lähetän sinut Egyptiin.' (Apt.7:30-34)

Tässä Stefanus kuvaa aika neutraalisti Mooseksen elämän käännekohtaa, jossa Jumala tekee hänestä profeettallisen kansanjohtajan. Mutta seuraavassa pätkässä Stefanus alkaa pikkuhiljaa paljastaa, mitä hän pitkällä puheellaan haluaa sanoa:

"Tämän Mooseksen israelilaiset olivat kieltäneet sanoen: 'Kuka sinut on pannut päälliköksi ja tuomariksi?' Mutta juuri hänet Jumala lähetti päälliköksi ja vapauttajaksi, kun enkeli ilmestyi hänelle orjantappurapensaassa. Juuri hän johti heidät pois ja teki ihmeitä ja tunnustekoja Egyptissä, Punaisellamerellä ja autiomaassa neljänkymmenen vuoden ajan. Ja juuri tämä Mooses sanoi israelilaisille: 'Jumala on veljienne joukosta nostava teille profeetan, minun kaltaiseni.' Juuri Mooses, silloin kun kansa oli koolla autiomaassa, välitti isillemme sen, mitä enkeli puhui hänelle Siinainvuorella. Hän otti vastaan elävät sanat antaakseen ne edelleen meille. Mutta meidän isämme eivät suostuneet tottelemaan häntä, vaan työnsivät hänet syrjään ja mielittivät takaisin Egyptiin. He sanoivat Aaronille: 'Tee meille jumalia, jotka johdattavat meitä. Me emme tiedä, mitä on tapahtunut Moosekselle, tuolle miehelle, joka toi meidät pois Egyptistä.' Niin he sitten tekivät sonnipatsaan, toivat sille uhreja ja viettivät ilojuhlaa tämän omatekoisen jumalansa kunniaksi. Mutta Jumala käänsi heille selkensä ja hylkäsi heidät, antoi heidän palvoa taivaan tähtiä. Näinhän sanotaan profeettojen kirjassa: 'Toitteko te minulle teuraita ja muita uhreja autiomaassa niiden neljänkymmenen vuoden aikana, toitteko, Israelin sukukunta? Molokin telttaa ja Raifan-jumalan tähteä te kannoitte, kuvia, jotka itse olitte kumarrettaviksenne tehneet! Niinpä minä siirrän teidät pois, Babylonin tuolle puolen. (Apt. 7:35-43)

Aina te olette vastustamassa Pyhää Henkeä!

Stefanus halusi osoittaa, että Israelin kansalla on historiansa aikana ollut vahva taipumus vastustaa Jumalan heille lähettämiä pelastajia ja kieltää heidät. Sama jatkui jopa siinä, kun israelilaiset lopulta pääsivät maahansa ja rakensivat sinne Jerusalemin temppelin.

"Meidän isillämme oli autiomaassa todistuksen telttä. Mooses oli sen tehnyt, sen käskystä, joka hänelle puhui, näkemänsä mallin mukaan. Sen teltan meidän isämme saivat perinnöksi, ja he toivat sen mukanaan vallatessaan Joosuan johdolla tämän maan kansoilta, jotka Jumala karkotti heidän tieltään. Näin oli Daavidin aikaan saakka. Jumala mieltyi Daavidiin, ja niin Daavid pyysi, että saisi etsiä asuinpaikan Jaakobin suvun Jumalalle. Mutta Salomo rakensi hänelle asuttavaksi talon! Korkein ei

kuitenkaan asu ihmiskäsin tehdyissä rakennuksissa. Profeettahan sanoo: 'Taivas on minun valtaistuimeni ja maa minun jalkojeni koroke. Millaisen talon te minulle rakentaisitte, sanoo Herra, mikä olisi minun asuinsijani? Olenhan omin käsin tehnyt tämän kaiken!' (Apt. 7:44-50)

Stefanos tahtoi sanoa, että Jumala oli tarkoittanut läsnäolonsa paikaksi väliaikaisen telttamajan. Mutta Salomo rakensi hänelle sitä vastoin tempppelin, talon, kuvitellen, että Jumala sellaiseen mahtuisi.

Sitten seuraa puheen loppuhuipennus, josta selviää, mihin pitkä kertomus israelilaisten historiasta tähtäsi:

"Te niskuroijat, ympärileikatut mutta sydämeltänne ja korviltanne pakanat! Aina te olette vastustamassa Pyhää Henkeä - niin kuin isänne, niin myös te! Onko yhtäkään profeettaa, jota teidän isänne eivät olisi vainonneet? He tappoivat ne, jotka ennalta ilmoittivat, että Vanhurskas oli tuleva. Ja nyt olette te kavaltaneet ja murhanneet hänet! Te saitte enkelien tuomana lain, mutta ette ole sitä noudattaneet." (Apt. 7:51-53)

Koko Israelin historia on ollut pelkkää Jumalan Hengen ja hänen lähettämiensä profeettojen ja pelastajien vastustamista ja tappamista. Nyt se on huipentunut siihen, että he ovat tappaneet Messiaan itsensä, hänet, jonka tulemusta koko Israelin aiempi historia oli ennakoanut ja ennustanut. Ja kohta he tulisivat tappamaan taas yhden profeetan, joka oli juuri sillä hetkellä todistamassa heille Messiaasta, Jeesuksesta.

Stefanos kivitetään

Stefanoksen puhe oli ankaraa lain julistusta ja tuomiota, jonka tarkoitus oli johtaa kuulijat katumukseen ja mielenmuutokseen. Se ei kuitenkaan onnistunut:

Tämän kuullessaan neuvoston jäsenet olivat pakahtua raivosta ja kiristelivät hampaitaan. Mutta Pyhää Henkeä täynnä Stefanos nosti katseensa taivasta kohti ja näki Jumalan kirkkauden ja Jeesuksen, joka seiso i Jumalan oikealla puolella. Hän sanoi: "Taivaat ovat avoinna minun silmiäni edessä, ja Ihmisen Poika seisoo Jumalan oikealla puolella!" Silloin he alkoivat huutaa suureen ääneen, tukkivat korvansa ja ryntäsivät yhtenä miehenä hänen kimppuunsa. He raahasivat hänet ulos kaupungista kivittääkseen hänet, ja todistajat jättivät viittansa Saul-nimisen nuoren miehen huostaan. Kun he kivittivät Stefanosta, tämä rukoili Herraa ja sanoi: "Herra Jeesus, ota vastaan minun henkeni." Hän vaipui polvilleen ja huusi kovalla äänellä: "Herra, älä vaadi heitä tilille tästä synnistä!" Sen sanottuaan hän nukkui pois. Saul oli samaa mieltä kuin muut ja hyväksyi sen, että Stefanos surmattiin. (Apt. 7:54-8:1).

Stefanoksen saama näky Jeesuksesta oli viimeinen pisara Suurelle neuvostolle. He pitivät sitä jumalanpilkkana, eivätkä suostuneet kuuntelemaan sitä tippaakaan vaan tukkivat korvansa ja

huusivat kovaan ääneen. Sitten he tekivät sen, mitä jumalanpilkkajille piti Mooseksen lain mukaan tehdä, eli kivittivät hänet kuoliaaksi.

Oliko Stefanoksen todistus Jeesuksesta epäonnistunut? Eräässä mielessä oli. Hän olisi voinut olla varovaisempi ja yrittää löytää parempia ja vähemmän juutalaisia kuulijoitaan loukkaavia liittymäkohtia heidän ajatusmaailmaansa.

Mutta toisaalta. Eiköhän Stefanoksen puhe ollut juuri sellainen kuin sen pitikin olla? Hän puhui Pyhän Hengen johtamana, täynnä armoa. Pyhä Henki halusi Stefanoksen puheen kautta osoittaa, miten paatunut ja jumalanvastainen myös hurskaana itseään pitävän ihmisen sydän on, ellei hän usko Jeesukseen. Hän ei suostu kääntymään ja ottamaan vastaan Jeesuksessa maailmaan tullutta armahdusta, koska ei suostu näkemään omaa syyllisyyttään Jumalan edessä.

Pyhän Hengen tarkoituksena varmaankin oli, että Stefanus kivitettäisiin. Niin alkoi uusi aikakausi varhaiskirkon elämässä. Alkoi vaino, joka pakotti kristityt lähtemään Jerusalemissa ja viemään sanoman Jeesuksesta yhä laajemmalle alueelle.

Siitä kuulemme ensi kerralla.